HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

רבי שמעון. בפרק מרובה[ד] ובכסוי הדם[ה] ובאותו ואת בנו[ו]: **התינח עבודת כוכבים.** דזבחי מתים אסורים וכן שור הנסקל דמשנגמר דינו אסור בהנאה כדאמרינן בב"ק (דף מא.) ובפסחים (דף כב:) ממשמע שנאמר[ז] סקול יסקל אינו יודע שהוא נבילה ובבילה כו': **בשוגג יאכל.**

ר' שמעון היא[ח] דאמר[א] שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה התינח עבודת כוכבים ושור הנסקל אלא שחיטת שבת שחיטה ראויה היא דתנן[ב] השוחט בשבת וביום הכפורים אע"פ שמתחייב בנפשו שחיטתו כשרה סבר לה כר' יוחנן הסנדלר[ג] דתניא[ד] המבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל דברי ר"מ ר' יהודה אומר[ה] בשוגג יאכל למוצאי שבת במזיד לא יאכל עולמית רבי יוחנן הסנדלר אומר בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים ולא לו במזיד לא יאכל עולמית לא לו ולא לאחרים מאי טעמא דרבי יוחנן הסנדלר כדדריש ר' חייא אפיתחא דבי נשיאה[ו] ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם מה קודש אסור באכילה אף מעשה שבת אסורין באכילה אי מה קודש אסור בהנאה אף מעשה שבת אסור בהנאה ת"ל לכם שלכם יהא יכול אפילו בשוגג ת"ל מחלליה מות יומת במזיד אמרתי לך ולא בשוגג פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר מעשה שבת דאורייתא וחד אמר דרבנן מאן דאמר דאורייתא כדאמרן מאן דאמר דרבנן אמר קרא קדש היא[ז] היא קודש[ח] ואין מעשיה קודש ולמאן דאמר דרבנן מאי טעמייהו דרבנן דפטרי כי קא פטרי רבנן אשארא טובח לעבודת כוכבים[ט] כיון דשחט ביה פורתא איתסר ליה אידך כי קא טבח לאו דמריה קא טבח אמר רבא[י] באומר בגמר זביחה הוא עובדה שור הנסקל לאו דידיה הוא דקטבח אמר רבה הכא במאי עסקינן כגון שמסרו לשומר והזיק בבית שומר ונגמר דיניה בבית שומר וגנבו גנב מבית שומר ורבי מאיר סבר לה כר' יעקב וסבר לה כר"ש סבר לה כר' יעקב[י] דאמר אף משנגמר דינו החזירו שומר לבעליו מוחזר וסבר לה כר"ש[יא] דאמר[יב] דבר הגורם לממון כממון דמי רבה אמר לעולם בטובח על ידי עצמו ור'

אפי' בו ביום: במזיד לא יאכל. הוא לעולם אבל אחרים ישראלים אוכלים: **ר' יהודה אומר בשוגג יאכל.** הוא למוצאי שבת ולא בו ביום דקנסינן שוגג אבוא מזיד: **במזיד לא יאכל.** הוא עולמית אבל אחרים: **בדרבי יוחנן הסנדלר יאכלו.** הוא עצמו ולא בשבת ג"ר) אפילו הוא עצמו ואפילו בו ביום (ב"ק עא. חולין טו.) ואין צריך להמתין עד הערב כבדי שיעבו, דאמרינן לערב כבדי שיעבו לית ליה לר"מ אבל היכא דעבד ישראל איסורא ובמזיד דאיכא מיזבח, דלא בשוגג לא מאיסורא, אבל בשוגג לא (חולין שם). **במזיד.** דאיכא איסורא, **לא יאכל.** בו ביום עד שתחשך וכבדי שיעבו, והוא הדין לאחרים מי לאסור למיכלינ בו ביום, דטעמא משום דלא מתטייא הנאה מאיסורא הוא וכי שרי לאורתא בכדי שיעבו לא מטי לו הנאה מיניה, ואיידי דתנא ריש בדדיה דאסמעינן רבותא להתירא, תני מי מי פיפא בדדיה (שם, וכעי"ז ב"ק עא.) אי: לא יאכל הוא משום קנס אבל אחרים אוכלין (חולין קטו.). **ר' יהודה אומר בשוגג יאכל.** הוא עצמו, **למוצאי שבת.** לאחר שהמתין בכדי שיעבו, אבל בשבת לא, דקנסים שוגג אינו מזיד (גיטין נג.) וכו ביום לא הוא ולא אחרים (ב"ק שם) דלמע"ג דבשוגג חיוב קפילה ליכא, עבירה מיהא איכא ובעינן בכדי שיעבו, דלא אמטייא הנאה מעבירה, ואיידי דבעי למיתני סיפא לא יאכל עולמית בדדיה, אבל לאחרינא שרי, דאיהו דעבד איסורא קנסוהו רבנן אבל אחרינא לא, תנא נמי ריש בדדיה (חולין טו.). **במזיד לא יאכל.** הוא, **עולמית,** אבל אחרים אוכלים (ב"ק עא.). **ר' יוחנן הסנדלר אומר בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים.** בכדי שיעבו, כי' יהודה דמשוי ליה עבירה אף בשוגג, ועדיפא מדרבי יהודה דאילו רבי יהודה שרי ליה לאורתא אפילו לדדיה, דלא קנסי שוגג אמו מזיד, ור' יוחנן קנסי שוגג אמו מזיד, הלכך איהו דעבד איסורא קנסו רבנן, אחרינא דלא עבדי איסורא לא קנסו, אלא בכדי שיעבו אמתינו דאיכא ניתהני מעבירה (חולין שם). **במזיד לא יאכל עולמית.** לאו משום קנסא הוא דהא אחרינא לא

ר' שמעון היא דאמר שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה. תימה דעד כאן לא פליגי רבנן התם גבי אותו ואת בנו אלא כדמפרש התם בחולין (דף פה.) טעמא דנין שחיטה משחיטה פירוש משחוטי חוץ ואין דנין שחיטה מטביחה אבל הכא גבי תשלומי ד' וה' דכתיב טביחה אית לן למילף טביחה מטביחה ולא שמה שחיטה ואור"י דאיכא למימר דנין דבר הנאמר בסיני מדבר הנאמר בסיני ואין דנין דבר הנאמר בסיני מטבוח טבח והכן אלא נאמר בסיני והתם נמי ה"מ למימר הכי אלא דאית ליה שיעוא אחרינא מ"ג י"ל דצריך שיעוא דהתם דנין שחיטה משחיטה דאי הוה כתיב טביחה גבי אותו ואת בנו הוה יליפינן הכא והתם מטבוח טבח והכן טביחה מטביחה אע"ג דלא נאמרה בסיני דהוי בדדמי מדנילף טביחה משחיטה דלא דמי אע"ג דנאמרה בסיני אבל השתא דכתיב שחיטה גבי אותו ואת בנו דנין שחיטה משחיטה וילפינן נמי השתא אטביחה דד' וה' ואיפכא איכא למימר דנין טביחה דתשלומי ד' וה' מטביחה ונמילף מהתם אשחיטה דאותו ואת בנו דכיון דשקולים הן ואיכא למילף הכי ואיכא למילף הכי אית לן למימר דנין דבר הנאמר בסיני ממה שנאמר בסיני[ט]:

המבשל בשבת בשוגג יאכל. פי' בו ביום ואפילו הוא כדמוכח בפ' כירה (שבת לח.) דבעו מרבי חייא בר אבא שכח קדירה על גבי כירה ובשלה בשבת כו' עד המבשל בשבת כו' בשוגג יאכל ולאותו שבת קא בעי התם אי אסיר גזרה שלא יאמר שוכח אי במזיד לא יאכל פירוש בין הוא בין אחרים בו ביום אבל במוצאי שבת לדידיה נמי שרי דהא בפ' קמא דחולין (דף טו. ושם) אהסיא מתני' דהשוחט בשבת ובי"כ אע"פ שמתחייב בנפשו שחיטתו כשרה פריך ונוקמא במזיד ור' מאיר ומשני לא סלקא דעתין דקתני שבת דומיא דיה"כ מה יה"כ לא שנא שוגג ול"ש מזיד והשתא אי לאחרים שרי בו ביום לפרוך ממזיד גופיה מה יה"כ לא שנא לו ולא שנא לאחרים כו' ואי לדידיה אסור אף למוצאי שבת הוה ליה למימר שחיטתו כשרה קתני ל"ש לו לא שנא לאחרים כדקאמר התם על ר' יוחנן הסנדלר ועוד דא"כ היינו מזיד דר' יהודה כמו שאפרש ומדאצטריך לרבי יהודה לאפוקי מזיד במילתיה משמע דפליג נמי אמזיד: **בשוגג יאכל במוצאי שבת.** שוגג דר' יהודה הוי כמו שפירשתי מזיד דר"מ דהא מוקי התם מתני' דהשוחט בשבת כוותיה: **במזיד לא יאכל עולמית.** הוא אבל אחרים אוכלים דאי אחרים שרי בו ביום לפרוך ממזיד גופיה מה יה"כ לא שנא לו ולא שנא לאחרים כו' ואי לדידיה אסור אף למוצאי שבת הוה

דכל שתעבתי לך הרי הוא בבל תאכל וי"ל דאי מהתם ה"א דין שוגג דין מזיד להכי אילטריך למכתב הכא למסמכיה למחלוקת לומר במזיד אמרתי לך ולא בשוגג: **היא** קדש ואין מעשיה קודש. ואין להקשות דלא לכתוב לא היא ולא קדש דהוה אסורה באכילה מכל אשר תיעבתי לך והכי אמרי' בהדיא בפ' כל הבשר (חולין קטו. ושם): **מאי טעמא דרבנן דפטרי.** לא בעי למימר דלא דרשי לו ותחת לרבות את השלים דלא ניתא ליה למימר דפליגי בשלים: **כי קא פטרי רבנן אשארא.** וא"ת אמאי אצטריך למתני כלל טבח בשבת דאפי' בשחיטה שאינה ראויה מחייב ר"מ כ"ש הא דשחיטה ראויה היא וי"ל דזו אף זו קתני: **כיון** דשחט בה פורתא אסרה ואידך כו'. וא"ת כל טובח נמי לאו דמריה קא טבח דמכי שחט פורתא קנאי בשינוי אלא ע"כ בהכי חייב רחמנא והכא נמי לא שנא ואור"י דלא חשיב שינוי לקנותה בכך: **סבר** לה כר"ש דאמר דבר הגורם לממון כו'. וא"ת ואמאי לא קאמר דר"מ לטעמיה דדאין דינא דגרמי (ב"ק ק.) גבי מקדש תבואת חבירו או שורף שטרות חבירו (שם לח:) וכ"ש דמחייב בדבר הגורם לממון כדאמר התם בהגוזל (שם לח:) דלמא עד כאן לא קאמר ר"ש אלא בדבר שעיקרו ממון אבל שטר דאין גופו ממון לא וי"ל דאיכא למימר נמי איפכא דעד כאן לא קאמר ר"מ אלא בשורף שטרות של חבירו או מקדש תבואת חבירו שהוא ממון הראוי לכל העולם אבל שור הנסקל אין ראוי אלא לזה השומר שיפטור עצמו וי"מ דמשום הכי קאמר ס"ל כר"ש משום דר"ש קאמר דבר הגורם לממון הוי ממון לענין תשלומי ד' וה' דאהכי תני ליה במרובה (שם עח:) ואילו ר' מאיר לא חזינא דמיחייב בדינא דגרמי אלא קרן אבל לחייב לשלם על ידו תשלומי ד' וה' לא חזינא ועוד אומר ריצב"א דמשום דינא דגרמי לא מחייב אלא מדרבנן כדמוכח בסוף הכונס (שם סב.)[כ]:

ורבי

עבוד איסורא, אלא מקרא יליף לה ר' יוחנן (שם). יכול אפילו בשוגג. יאסר באכילה (ב"ק עא.). במזיד אמרתי לך. קודש הוא, היכא דשייך דין מיתה, ולא בשוגג (שם). כיון דשחט ביה פורתא איתסר ליה. משום זבחי מתים, דקס"ד ישנה לשחיטה אחתלה ועד סוף ומתחלתה נאסרה משום זבחי מתים, ולענין תשלומין דו"ש וטבחו כולו בענין כדאמרינן לקמן, כי גמר ליה לאו דמריה קטבח, שכבר איבדה ממנו קודם שחיטה ונאסרה עליו והוה ליה כמו שהשליכה לאור קודם שחיטה, דתשלם קבן וכפל ותו לא (ב"ק עא:). באומר בגמר זביחה הוא עובדה. לע"ז הוא עובד בגמר זביחה ולא בתחילה (ב"ק עא:). שמסרו לשומר. שמסרו בעליו לשומר קודם שהזיק (שם). החזירו שומר לבעליו מוחזר. ואומר לו הרי שלך לפניך, ונמצאת שתע"פ שתיו שוה כלום, גורם לממון הוא דכל זמן שהוא קיים שומר פוטר את עצמו בו ואם יאבד ישלם דמיו (שם).

מסורת הש"ס

א) קדושין מ. [ב"ק עא. חולין פ. פא. פה:], ב) חולין יד. ב"ק עא., ג) [משום פלוגתא דר"י ור"י הסנדלר דלימא במשנה שפיר גרסי' דתניא], ד) ב"ק עא. חולין טו. גיטין נג: ביצה יח: תרומות פ"ב מ"ג שבת לח. [תוספתא דשבת פ"ג], ה) [חולין קטו.], ו) [ופריך לפי' למ"ד ישנה לשחיטה אתחלה ועד סוף כדאמרי' במרובה וטבחו כולו בענין ה"ג וטבחו כולו בענין. ת"י עה"ג], ז) [ב"ק עא: ע"ז לד: חולין מ:], ח) ב"ק מה. עא: לח:, ט) ב"ק שם פסחים כט: שבועות לב. לג. [ב"ק קה:], י) [ב"ק עא.], כ) [חולין פ. פא., פה:], ל) [שמות כא], מ) [שמות כב], נ) [וע"ע תוס' ב"ק עא: ד"ה איסורא ותוס' חולין פה. ד"ה דנין], ס) [וע' תוס' ב"ק נד. ד"ה תמור עוד שם עא: ד"ה וסבר],

תורה אור השלם

1. וְשָׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הִוא לָכֶם מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת כִּי כָּל הָעֹשֶׂה בָהּ מְלָאכָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמֶּיהָ:

שמות לא יד

עין משפט נר מצוה

לא א מיי' [פי"ב מהל' שחיטה הל"ג וכהל"ו ע"ש בלח"מ] ופי"ד הל' י וס"ב מהל' גניבה הל' ח סמג עשין סד ועפ"ז נלמוין קמטו טוש"ע י"ד סימן טז סעיף ט וסי' כח סעיף יז וטור ח"מ סימן שכ:

לב ב מיי' פ"ח מהל' שחיטה הל' כט סמג עשין סג טוש"ע י"ד סי' יח סעיף ב:

לג ג ד מיי' פ"ו מהל' שבת הל' כג סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן שיח סעיף א:

לד ה מיי' פ"ז מהל' מועל הל' ז טוש"ע ח"מ סי' שפו סעי' ב:

מוסף רש"י

שחיטה שאינה ראויה. לאכילה, לא שמה שחיטה. וכל מיזב ואיסור הבא על ידי שחיטה, אינו חל עליה (קדושין נח.). **וביום הכפורים.** מתחייב כרת (חולין יד.). **המבשל בשבת בשוגג יאכל.** הוא עצמו ואף בשבת (גיטין נג.) אפילו הוא עצמו ואפילו בו ביום (ב"ק עא. חולין טו.) ואין צריך להמתין עד הערב בכדי שיעבו, דאמרינן לערב כבדי שיעבו לית ליה לר"מ אבל היכא דעבד ישראל איסורא ובמזיד דאיכא מיזבח, דלא בשוגג לא מאיסורא, אבל בשוגג לא (חולין שם). **במזיד.** דאיכא איסורא, **לא יאכל.** בו ביום עד שתחשך וכבדי שיעבו, והוא הדין לאחרים נמי לאסור למיכלינ בו ביום, דטעמא משום דלא מתטייא הנאה מאיסורא הוא וכי שרי לאורתא בכדי שיעבו לא מטי לו הנאה מיניה, ואיידי דתנא ריש בדדיה דאסמעינן רבותא להתירא, תני מי מי פיפא בדדיה (שם, וכעי"ז ב"ק עא.) אי: לא יאכל הוא משום קנס אבל אחרים אוכלין (חולין קטו.). **ר' יהודה אומר בשוגג יאכל.** הוא עצמו, **למוצאי שבת.** לאחר שהמתין בכדי שיעבו, אבל בשבת לא, דקנסים שוגג אמו מזיד (גיטין נג.) וכו ביום לא הוא ולא אחרים (ב"ק שם) דלמע"ג דבשוגג חיוב קפילה ליכא, עבירה מיהא איכא ובעינן בכדי שיעבו, דלא אמטייא הנאה מעבירה, ואיידי דבעי למיתני סיפא לא יאכל עולמית בדדיה, אבל לאחרינא שרי, דאיהו דעבד איסורא קנסוהו רבנן אבל אחרינא לא, תנא נמי ריש בדדיה (חולין טו.). **במזיד לא יאכל.** הוא, **עולמית,** אבל אחרים אוכלים (ב"ק עא.). **ר' יוחנן הסנדלר אומר בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים.** בכדי שיעבו, כי' יהודה דמשוי ליה עבירה אף בשוגג, ועדיפא מדרבי יהודה דאילו רבי יהודה שרי ליה לאורתא אפילו לדדיה, דלא קנסי שוגג אמו מזיד, ור' יוחנן קנסי שוגג אמו מזיד, הלכך איהו דעבד איסורא קנסו רבנן, אחרינא דלא עבדי איסורא לא קנסו, אלא בכדי שיעבו אמתינו דלא ניתהני מעבירה (חולין שם). **במזיד לא יאכל עולמית.** לאו משום קנסא הוא דהא אחרינא לא